

Gyermekkönyvtáraink munkájából

I.

MESEDÉLUTÁNOK A ZALA MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

A Zala Megyei Könyvtár mesedélután-jait bizonyos mértékig a szükség hozta létre, ugyanis a könyvtárba sok iskolás gyermek magával hozta kistestvérét is, akit a dolgozó szülők rábíztak. Amíg a nagy forgalom miatt a nagyobbak a kölcsönzőben várakoztak, foglalkoznunk kellett a kicsinyekkel is: megnyitottuk tehát a kölcsönzésre nyíló olvasóterem ajtaját és mesélni kezdtünk nekik. Az iskolások nyugodtabban választottak maguknak könyvet, dolguk végeztével maguk is a kicsik közé jöttek mesét hallgatni. Ezért később a nagyobbak kedvére való meséket is mondtunk. A kezdet után lassan rendszeret vittünk a foglalkozásokba, kétfelé választottuk a gyerekeket.

Az egyik csoportba azok kerültek, akik még nem tudnak olvasni. A foglalkozások során igen érdekes tapasztalatokat szereztünk érdeklődésükről. Észrevettük, hogy a kicsinyeket főként a rövid, állatokról szóló mesék érdeklik. Azt is megállapítottuk, hogy az alsóbb korosztályokban kivétel nélkül minden gyermek szereti a mesét. Elfogadja minden kommentár (megjegyzés, magyarázat) nélkül, építő képzelete minden kicsiny rögcskén meg tudja vetni a lábát. Volt olyan mese, amelyet kétszer-háromszor is meg kellett ismételni, mert nem tudtak betelni hatásával. Igen kedvelt mesealakjaik a szarvas, őz, róka, borz, nyúl, sün. A *Piroska és a farkas* csak egyszer kellett a kicsinyeknek. Kérdéseinkre kijelentették, hogy nem szeretik a farkast, mert csúnya, rossz, mert megette a nagymamát és Piroskát is bekapta stb. Viszont nagyon szeretik az *Őreg néne őzikéje* című mesét és a hasonlóakat. Azt is észrevettük, hogy a meséket lehetőleg szemléltetni kell a könyvek képeivel, illusztrációival.

Érdekes, hogy a kisgyermek a tündérmesét nem értik meg, álmélkodnak rajta egy darabig, majd unatkozni kezdenek és közbeszólnak; »állatos mesét«

kérnek, az sem baj, ha már többször halották. A mesében a mozgás, cselekvés, az életmegnyilvánulások (például az evés, játék) kötik le a kisgyermek figyelmét. Önmagából indul ki, ha a mese cselekvése az ő játékmotívumait tükrözi, már meg is hódította, az ilyen mesét átéli.

A másik csoportba az általános iskolásokat osztottuk. Az ő érdeklődésükről szintén érdekes tapasztalatokat szereztünk. Nagyobb gyermekek legjobban az élőszóval előadott mesét szeretik, nem szeretik a felolvasást. Nem kedvelik az olvasásba való közbeszúrásokat sem, akármennyire színezik is a mesét. Nem szeretik, ha a mesét iskolai módszerrel feldolgozzák, visszakérdeztetik; a hősökre vonatkozó véleményük iránt való érdeklődést nem tartják helyénvalónak. Nem szeretik az olyan mesét, amelyben történelem is van, mert akik már történelmet is tanulnak az iskolában, élesen elkülönítik a mesétől. A történelem valóság, tanulság és okulás, melyet tisztelnek, a mesét csak szórakozásnak veszik. Akik pedig már az *Egri csillagokat* is olvasták, nem kíváncsiak a mesére. Ugy tapasztaltuk, hogy a gyermekeknél az *Egri csillagok* képezi a választóvizet, ezzel hagyják maguk mögött a mesevilágot. A változás a 12—13—14 éves korban következik be. Azonban előbbi korban is előfordul elég gyakran, hogy nincs a gyermeknek elegendő ismerete a regény megértéséhez, s még el-eljár a mesedélutánokra is. Ez a bizonytalan, szorongó típus: szeretnének még a mesevilágban időzni, de az olvasott regény már más világba vonzza őket.

Volt olyan kirívó esetünk is, hogy a túlhamar megérett gyermek elszakadt a mesevilágtól, olvasmányaiiban csak a felnőttek világát kereste — az ilyen gyermekkel nagyon nehéz volt foglalkozni. A legjellemzőbb O. G. 12 éves fiú története: otthon túl kemény, kedélytelen felnőttvilágban él és elszakadván a mesétől, kiiratkozott az ifjúsági könyvtárból azzal a szándékkal, hogy átlép a felnőtt könyvtárba. Kárba veszett minden rábeszélésünk, s mikor a felnőtt könyvtárba nem vették fel, nem lett többé tagja a

gyermekkönyvtárnak sem, nem jött vissza. Családi körülményeit megvizsgálva, megismertük viselkedésének rúgóit és segíteni tudtunk rajta. Ma már újra tagja a gyermekkönyvtárnak, jól tanul, a családban is enyhült a légkör.

A munkánkban sikerült pedagógiai célokat megvalósítanunk. Az eredmény főként a gyermekek fegyvelmeztebb utcai viselkedésében, a pázsitos, virágos utcai szegélyek és fák védelmében és egyes tantárgyakból a tanulmányi eredmény javulásában nyilvánult meg. Minden jó tanuló hozhatott magával egy-egy gyengébb tanulót is. A tapasztalatok szerint ezeknek a tanulmányi eredménye is javult. Természetesen nem tulajdonítjuk a változást egyedül a mesedélutánok hatásának. Az eredmény abból ered, hogy a mesedélutánok összekapcsolták a gyermekeket, a jobb tanuló foglalkozott a gyengével, barátságot kötött vele és segítette. Igaz viszont, hogy mi ezt a segítséget a háttérből néha-néha irányítottuk is.

Háromfai Sándor

II.

MESEÓRÁK EGY JÁRÁSI KÖNYVTÁRBAN

A bajai Járási Könyvtár gyermekrészelege fejlődését és mai eredményeit nagyban elősegítették a rendszeresen tartott meseórák. Pár évvel ezelőtt még csak alkalmi mesedélutánokat, fenyőfaünnepélyt tartottunk 40—50 hallgatóval, a folyó évben már havi kettőt, májustól kezdve pedig heti egyet 100—150 gyermekhallgatóval. A tanév közben a délután rendezett meseórák látogatottabbak voltak. Amióta vasárnap délelőttre tettük át a meseórákat, jóval kevesebben, 35—40-en vesznek csak részt. Reméljük, hogy érdekes műsorral növelni tudjuk a hallgatók számát. Tervbevevünk strandmeseórák rendezését is.

A meseórák műsorát különös gonddal állítjuk össze. Főelvünk: legyen változatos, könnyed és derűs. Arra is ügyelünk, hogy egy-egy mese ne legyen túl hosszú. Inkább több, rövidebb mese váltakozzék, mint egy hosszú. Arra meg egyenesen kötelez bennünket a gyermekhallgatóság, hogy az életkorukat figyelembe végyük. A kis Fazekas Jancsi például hangosan és nyíltan ki is mondta a véleményét egyik alkalommal, mikor nagyobbaknak való mesét mondtunk: »Unalmas. Mászt meséljen a bácsi!« Mikor megkérdeztem, hogy miért, azt válaszolta, hogy ez a mese »öregeknek« való.

Mivel a hallgatóság összetételét, nincs módunkban irányítani, a műsört úgy szoktuk összeállítani, hogy 3—4 éves kortól 13—14 éves korig minden gyermek megtalálja benne a maga szórakozását. Elsősorban olyan műsorszámokat — meséket, verseket, találós kérdéseket — tűzünk műsorra, amelyeket még a gyermekek nem ismernek. Filmet még csak megnéznek kétszer, de ismerős mesét már fegyvelmeztenül hallgatnak végig. A hónap elején tehát — amikor még a gyermekek nem olvasták — a Kisdobos meséit használjuk fel, máskor meg a Nők Lapja vagy egyéb folyóiratok ifjúsági és gyermekrovatai segítenek ki bennünket. Alkalom kínálkozik arra is, hogy helyi ifjúsági írók saját műveikkel szerepeljenek. A versek kiválogatásánál is a könyvedsége ügyelünk elsősorban. Olyan verseket szavaltatunk, amelyeket a gyermek könnyen megért, melyeket úgy hallgat, mintha azt nem is felnőtt, hanem másik gyermek írta volna. Nem mondhatunk például nekik ilyen verset a nyárról:

»...
majd felszínre bukva és titokgva
evickéltél ki, mint a kutya,
s tettél szent fogadalmat titokban:
lajkék benne bármínő csuda...«

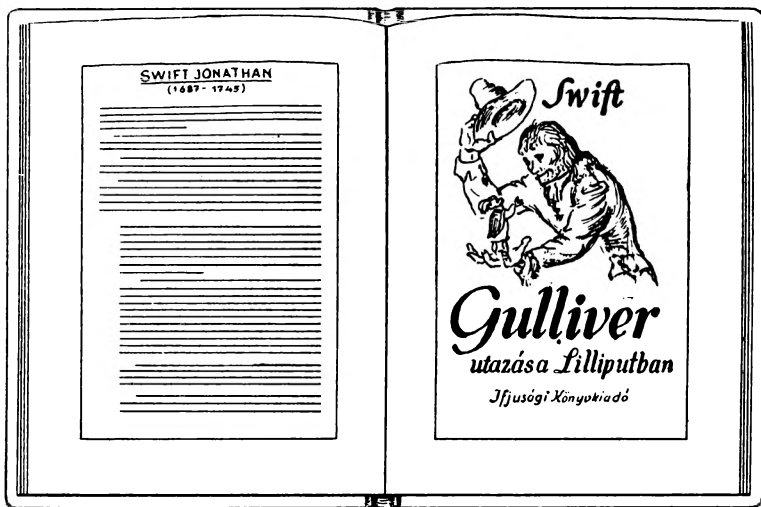
A vers teljes egészében és versszakonként külön is szép: felnőtteknek a gyerekről, de gyerekeknek, sőt nyolc éven aluli gyerekeknek több mint nehéz; érthetetlen és főleg nem szórakoztató.

Ilyen vers például sikeresnek bizonyult:

»...
A bőrüke alig férték,
Míg a mezőre nem értek.
Ott volt aztán sok-sok öröm,
Bukfenc selymes, puha fűvön,
Futás, játék ezer féle,
Ki bírna betelni véle?...«

Az egyes mesék és versek közt igen hasznosoknak bizonyultak a találós kérdések. Mi a kérdéseket megfejtőit cukorral, fagyalittal stb. díjazni is szoktuk, miáltal lelkes hangulat alakul ki a meseóráinkon.

Leírom két, másfél-másfélórás mesedélutánt (délután) műsorát. Mindkettőt magam állítottam össze és vezettem. Közreműködtek a könyvtár gyermekaktívái, akik a dramatizált meséknél segítettek, és a verseket elmondták. Az egyik műsört vers vezette be, azután a könyvtáros mondott mesét. A következő mesét az aktívák adták elő, a műsört pedig diafilmvetítéssel zártuk. A második műsor dramatizált mesével kezdődött, melyet a könyvtáros és az aktívák adtak elő. Utána következtek a találós kérdések, befejezésül hangos keskenyfilmvetítés volt.

Album katalógus

A meseórákat hetenként felváltva a gyermekkönyvtáros és egy — a gyermekirodalommal is foglalkozó — pedagógus könyvtáros vezeti.

Bárdos Ferenc

III.

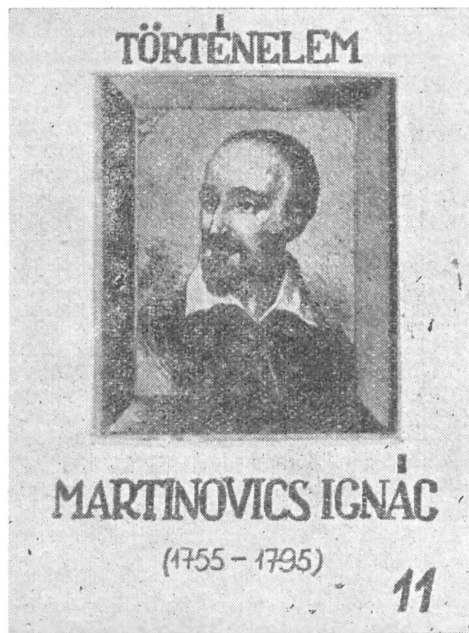
A SZALKSZIGETI ÚTTÖRŐTÁBORBAN

A sztálinvárosi, szalkszigeti úttörőtábor mindenfajta sportolásra és játékra lehetőséget ad a kis úttörőknek. A tábor parancsoka azonban a 300 gyermek kulturális neveléséről is gondoskodott és közbenjárására a Járási Könyvtár 200 kötet könyvet adott letébe az úttörőknek. Tapasztalatból tudjuk azonban, hogy a gyermekek nemcsak olvasni szeretnek, hanem szívesen hallgatják a szép meséket is. Mint a Járási Könyvtár ifjúsági könyvtárosa, tehát örömmel vállaltam, hogy hetenként minden csütörtökön mesedélutánt rendezünk a táborban.

Július 21-én volt az első mesedélután. Hans Christian Andersen születésének 150. évfordulója alkalmából méltán kezdtük a nagy dán mesemondó meséivel. Arra törekedtünk, hogy a gyermekek Andersen életét is megismerjék. 200 kíváncsi gyermek töltötte meg a nagy ebédőt. Hogy a mesét mindenki hallhassa, hangerosítót szereltek fel a helyiségbe. Andersen életéről összekötő szöveget mondtam, a közbeiktatott meséket pedig Parádi Zsuzsa III. gimnazista aktívánk olvasta fel. Egymásután szólaltattuk meg a szebbnél szebb meséket. A gyermekek

körében nagy sikere volt kezdeményezésünknek, kérték a következő mesedélutánokat is. A Járási Könyvtár megtette az előkészületeit a további előadásokra, és reméli, hogy mind a könyvtárnak, mind a gyermekeknek sok haszna lesz a folytatásban.

Benárd János

A Kálvária téri Szabó Ervin Könyvtár »híres emberek« kártyajáték lapjai 1.

GYERMEKKÖNYVTÁRUNK BERENDEZÉSÉRŐL

A gyermekkönyvtárunk helyiségének berendezésénél arra törekedtünk, hogy a gyermekeknek örömeik teljék benne, ott-hon érezzék magukat a könyvtárban. A falon például meseképek, plakátkatalógusok fogadják a látogatót.

A meseképet két példány Móricz: Icicipiciri könyvéből készítettük úgy, hogy kartonra ragasztottuk és megfelelő nagyságú üveg mögé helyeztük. Az egyes lapokat egymás mellé téve, végig tudják olvasni a gyermekek az egész mesét.

A képes plakátkatalógust is nagyon szeretik a kis olvasók, mert sokszor kiegészíti őket a könyvválasztásban. Ez 50×30 cm-es karton, amelyre az írók képét ragasztottuk, aláírtuk a nevét, születésének és halálának évét, könyveinek címét. Mellé kerültek a felsorolt könyvek borítólappjai, vagy a címlapok rajzai. A plakátkatalógus szintén üveglap mögött van. Mikszáth és Gajdáról készítettünk eddig plakátot, ezenkívül van egy a »Tudomány titkaiból« és egy »Indulj földközi utazásra« címmel. Természetesen ezek a táblák változtathatók, bővíthetők. A főfal közepén ugyanolyan színű kartonon, mint a plakátok, Krupcskaja mondása emlékezteti a belépőt: »Minden

A Kálvária téri Szabó Ervin Könyvtár
»híres emberek« kártyájáták lapjai 2.

Plakát katalógus

könyv hosszú és közös munka eredménye. Ezt a munkát tisztelni kell és meg kell becsülni.«

Milyen meglepetéseket készítettünk még a gyermekeknek? Az album-katalógusunknak az a célja, hogy az olvasmány kiválasztásában segítsen, az író nevét, a könyv címét a gyerek jegyezze meg. Az album egyik oldalán a könyv borítólappja, a másik oldalon a könyv írójáról, életéről, az ajánlott könyvekről ismertetés. Idegen nevű író, vagy könyvcím esetében a fonetikus kiejtés is fel van tüntetve. Az album is állandóan bővíthető, benne a szépirodalmi és ismeretterjesztő könyvek váltakozva szerepelnek, itt a gyermekek kora szerinti csoportosítás látszik szükségesnek. Tervünk, hogy 3 albumot készítsünk 5—8, 8—11 és 11—14 éves korúak részére.

Nálunk — és még bizonyára sok helyen — az ifjúsági könyvtárnak egy kicsit kultúrotthonnak, játszó-szobának is kell lennie. Ezért különféle »okos«, hasznos, tanulságos és ugyanakkor érdekes, szórakoztató társasjátékokat igyekeztünk kitalálni. Ehhez az is hozzájárult, hogy a délután 2 órakor benyomuló 40—50 gyerekkel nem tudunk egyszerre foglalkozni. Így pedig, ha visszaadta könyvét, oda-megy az asztalhoz, játszik és nyugodtan vár, amíg sorra nem kerül.

Többhónapos tapasztalatunk szerint a dominónál, a malomjátéknál stb. sokkal jobban beváltak az ismeretterjesztő (irodalmi, művészeti, történelmi, stb.) kártyajátékok. A kártyajátéknak a magvát az »irodalmi kártyajáték« képezte, melynek elveit A Könyv legutóbbi számában Szelestey Gyuláné már ismertette. (Új módszerek a kerületi Szabó Ervin könyvtárak munkájában.) Azóta már változtatás is kialakítottuk a kártyajátéknak. Például az »Üttörő« című lap »Nagyjaink arcképcsarnoka« rovatában megjelent képeket kivágtuk és egy kártyára ragasztottuk. Ehhez egy másik kártyalapra pediget az illető híres emberről szóló rövid ismertetést ragasztottuk. (Lásd az ábrákat.) Persze nemcsak irodalom, művészet, történelem sorozatot lehet készíteni, hanem a fizika, természettudomány, stb. köréből is. A játékszabály (a sorozatok összeválogatása, vagy több sorozat keverése egymással) teljesen egyéni lehet, aszerint, hogy milyen célt akar elérni a könyvtáros, Talán az a legjobb módszer, hogy az egyik kártyán az arckép van az évszámokkal, s a másik kártyán az illető egy-egy műve (könyve, verse, festménye, szobra stb.). Ez esetben ki kell találni, hogy kinek az arcképét kell a játszótársaktól elkérni.

Holló Ferencné

EGY NÉPKÖNYVTÁROS A VERSIRODALOMRÓL

Bényei József történészhallgató négy éven keresztül volt népkönyvtáros Tiszaladányban. Szerkesztőségünkhez intézett levelében A versirodalomról című cikkéhez szól hozzá, amely lapunk áprilisi számában jelent meg.

A levélíró tapasztalata szerint falu helyen, még Tiszaladányban is, ahol pedig klasszikus költőink meglehetősen népszerűek, szinte egyáltalán nem olvassák mai versirodalmunkat. Ennek oka Bényei József szerint az, hogy az olvasók egyrészt a klasszikusokhoz mérik mai költőinket, másrészt, az olvasók egy másik rétege, ugyanazt várja tőlük, amit a falu régebbi »szellemi táplálékként« az érzélgős vagy sovíniszta vagy vallásos kalendáriumi és emlékkönyv-versikék nyújtottak nekik. Mindkét összehasonlítás, az egyik pozitív, a másik negatív irányban, mai költőink hátrányára üt ki. A könyvtárosnak tehát számolnia kell a versolvasás »helyi hagyományai-val« és a legbeváltabb módszer az, ha először epikus művekkel, balladákkal, románcokkal igyekszik rávezetni az olvasókat a versolvasásra — a líra már a további lépések célja legyen. Saját következetes, programszerű munkájának

eredményeként említi a levélíró, hogy az 1200 lakosú községben három év alatt például Kónya Lajos: Fények a Dunán című kötötét híszan kölcsönöztek ki. Hozzáteszi azonban, hogy a könyvek legtöbbször elégedetlenül vitték vissza és gyakran bizony ismét előkerültek a giccses, művészietlen versek.

Tehát magában mai versirodalmunkban is kell valaminek lennie, vagy belőle valaminek hiányoznia, ha nem tudja megragadni a falusi olvasókat.

Legtöbb verset az iskolásgyerekek olvasnak. Nemcsak azért, mert kötelező, de azért is, mert a vers rövidségével, tömör, olykor »csattanós« előadásmódjával és ritmusával jobban leköti a gyermek érdeklődését, mint a próza. Gyermekversirodalmunk azonban nagyon fejletlen; ami van, abból többnyire hiányzik az igazi, mesterkéletlen egyszerűség és derű.

Az ifjúság elsősorban saját érzelmi életének kifejezését, tükrét keresi a versekben. Hogy a gyakran hazug, nyegle slágerszövegekben véli megtalálni, azért nem kis mértékben költészetünk érzelmi szegénysége a felelős. Az ifjúság, ha tanulni akar, tanulhat, de ha olvasmányt keres, művészi színvonalom ugyan, de *szórakozást* kell nyújtanunk neki. Hogy eddig egyetlen mai költőnk verséből sem lett népdal, az azt mutatja, hogy a fiatalok nem érzik elég közel magukhoz a verseket, sem formájukban, sem tartalmukat tekintve, pedig a falusi fiatalság életében sokkal több alkalom kínálkozik (esős idő, téli esték, a közös munkák) a versek ily módon való közkinccsé válására, mint a városban.

De a fiataloktól eltekintve, a falusi életnek számtalan olyan eseménye van, amely kollektív élményt jelent s ha ezt a költő őszintén, közvetlenül, életszerűen meg tudja fogalmazni, a szó jó értelmében »szócsöve« lehet a parasztságnak. Példa rá Petőfi *Disznótorban* című verse, amely ma is gyakran hangzik el disznótorban felköszöntőként, olyanok szájából, akik különben nem barátai a versnek — mint a falu felnőtt lakossága általában.

A levélíró megemlíti még, hogy a versirodalom — és egyáltalán az irodalom — népszerűsítése érdekében nagyon hasznos volna, ha írók, költők el-ellátogatnának a falvakba, felolvasnának műveikből s mindjárt rögtönzött könyvvásárt is tartanának. Ezt tette a népi írók egy kis csoportja Tiszaladányban, Veres Péter vezetésével a negyvenes évek elején; sikerük azóta is lankadatlan. Ezt mai költőink is megtehetnék.

(L. O.)

EGY MEZŐGAZDÁSZ OLVASÓ A KÖZSÉGI KÖNYVTÁRRÓL

Községünk — Perkáta — több mint hét-ezer lakosú, kulturális létesítmények terén azonban rendkívül elhanyagolt volt, sőt részben ma is elhanyagolt. A falu kultúrterme egyben filmszínház, azonban henteente csak két napon át ad műsort, az is nagyobb részében élvezhetetlen, mert a játszott filmek hangja nem érhető. A Falu Színház kb. kéthavonta keres fel minket, zsúfolt nézőtér előtt játszik, de ez mégis csak évi hat előadás. Sztálinváros kb. tizenöt kilométernyire van ugyan, de kevesen akadnak, akik egy jobb film, hangverseny vagy szindarab kedvéért a jegy árán felül ne sajnálnák a 16 forintos közlekedési költséget. Érthető, hogy ilyen körülmények között a községi könyvtárnak és az olvasóteremnek rendkívül fontos a feladata.

1954 áprilisában, amikor a községbe helyeztek, nem került nagy fáradságomba megállapítani, hogy a könyvtár egyáltalán nem teljesíti feladatát. Néhány száz könyve teljes rendezetlenségben, asztalokon, székeken és részben a padlón hevert, Csáky szalmájaként. Csak éppen az nem hordta, aki nem akarta és természetesen igen sokan akarták. Egyszeri látogatás után hosszú időre elment a kedvem a könyvtártól és inkább Pestről hoztam vagy küldtettem le magamnak olvasni-vaiót.

A változást 1954 júniusában Havrilla János új községi könyvtáros idehelyezése hozta meg. Az előzmények után nem sok bizalom élt bennem az elkövetkezendők iránt, az új könyvtáros munkája bizalmatlanságomat azonban rövid időn belül eloszlatta.

Új munkahelyét nyáron, vagyis a legnagyobb dologidőben, foglalta el. Ez a legkevésbé alkalmas időpont ahhoz, hogy jelentősebb olvasótábort lehessen toborozni, a könyvtáros azonban szerencsés kézzel a nyári szünidejét élvező tanulóifjúságon kezdte meg az olvasók szervezését. Ugyanakkor ezt az időt használta fel a zavaros állapotban lévő könyvtár rendezéséhez, katalógizálásához és az olvasóterem barátságosabbá tételéhez. Ez az olvasóterem jelenleg is egyben társalgó féle, ahol a könyvkölcsönzés mellett nemcsak olvasás, hanem rádiózás és a társasjátékok használata is folyik, ami természetesen azzal jár, hogy külön-külön mindegyik szórakozás élvezői zavarják a többieket. A társasjátékok (sakk, dominó) beszerzése azonban épp a fiatalok köréből jelentős tömegeket vonzott a könyvtárba, akik fokozatosan a könyvek olvasói is lettek.

Községünk határához tartozik Kisperkáta, Mélyvölgy, György-major, Parrag-

puszta és Bárányjárás nevű település és puszta is, egyik-másik 5—6 km-re lévén a falutól, teljes mértékben élvezi a kultúrától elzárt pusztai élet minden hátrányát. Havrilla elvtárs a pusztákon kisebb-nagyobb fiókkönyvtárakat szervezett, melyek váltakozó könyvvállománya úgyszólván állandóan kézben van. Ugyanakkor a tanerők bevonásával rendezett könyvismertetések és mese-délutánok fokozatosan egyre látogatottabb helyé tették a könyvtárt. Ezt még fokozta, hogy a könyvtáros elődjével ellentétben — mindenkinél, minden időben rendelkezésére állt. Nem egy esetben voltam szemtanúja, amikor — jóval a hivatalos időn túl — a beteg és nehezen járó öreg olvasóknak a lakásukra is elszállította a kívánt vagy jónak ítélt könyveket.

Mint mezőgazdász szakember és a községi Ezüstkalászos gazdatanfolyam egyik előadója, közvetlen közelről megmérhettem Havrilla elvtárs munkásságát a mezőgazdasági szakkönyvek népszerűsítése terén. Idősebb és a szépirodalmi művek iránt kevésbé érdeklődő gazdaemberek igen zivenesen forgatják a mezőgazdaság vagy állattenyésztés egyes részterületeivel foglalkozó szakkönyveket. A folyóiratok közül a »Magyar Mezőgazdaság« és a »Termelőszövetkezet« örvend nálunk a legnagyobb közkedveltségnek, a szakkönyvek iránti érdeklődés is nagy. Mind-igáig azonban a gazdák a gyakorlatban legjobban használható szakkönyvek megjelenéséről sem szereztek tudomást. Havrilla elvtárs rendszeresen eljár a Ezüstkalászos gazdatanfolyamra, melyet később *jó eredménnyel el is végzett* és az előadások szünetében a helyszínen kölcsönözte az éppen szóban lévő vagy bármely más tárggyal kapcsolatos könyveket. A tanfolyam hallgatói a község legjobb és legnagyobb tekintélyű gazdái, tsz. tagjai voltak.

Az, hogy az egy év előtti kb. 30%-kal szemben most a község lakosságának kb. 30%-a a könyvtár olvasója, nagy mértékben a könyvtáros mozgékonyságának tulajdonítható. A búcsú, nagyobb sportesemény, traktoros nap alkalmával, amikor a község lakói tömegesen keresik fel az egykori kastélyparkot, Havrilla elvtárs mindig felbukkan egy hevenyében felállított asztal mellett és általában sikerrel árusítja nemcsak a népszerű Olcsó Könyvtár könyveket, hanem a bizományba átvett testesebb, drágább köteteket is. Ez is bizonyítja, hogy a község lakosaiban megvan a művelődési kedv, de jobban elvárják, mint az esetleg mozgékonyabb városiak, hogy helyükbe vigye valaki az olvasni-vaiót.

A kezdeti kb. 250 kötetrel szemben a könyvvállomány már kétezer kötet körül

jár. Ez a gyarapodás nemcsak a központi elosztás és a könyvtár rendelkezésére adott ún. szabad keret vásárlásai útján történt. Egykori népkönyvtárak anyagának jelentős része hever még padlásokon és kallódik egyéb helyeken. Könyvtárosunk szorgos utánjárással pl. egy esetben az adonyi járási tanács padlásáról közei félszáz jó mezőgazdasági szakkönyvet hozott elő, máskor pedig a fővárosi TTIT központ kihasználatlan ismeretterjesztő könyvanyagából kért és kapott száz darabot. A könyvállomány véleményem szerint így sem kielégítő, főleg a legszivebben olvasott szépirodalmi könyvek terén nem.

O r d a s I v á n

EGY BÁNYAIPARI TANULÓINTÉZET KÖNYVTÁRÁBAN

A bányaiipari tanulóintézetekben különösen fontos a könyvtár munkája, mivel nagyrészt hiányos előképzettségű, vidékről bekerült fiatal olvasók eszmei és szakmai fejlődését kell elősegítenie. Sok esetben itt érik őket az első irodalmi élmények, itt találkoznak a könyv varázsával. Könyvtárunknak, a percesi 104. számú Mth intézet könyvtárának, feladata tehát az, hogy jól megválasztott olvasmányokkal fokozatosan megszerettesse a könyvet, az irodalmat; az olvasmányokon keresztül helyes irányba terelje fiataljaink élénk képzeletét, tettvágyát, példát mutasson a helyes emberi magatartásra. Nem feledkezünk meg ugyanakkor a természettudományos nevelés követelményeiről sem. Mindezen célokat fokozatosan kell megvalósítanunk, tanulóink többsége ugyanis kezdetben szinte kizárólag a mesés-könyvek iránt érdeklődött. Igényeiket igyekeztünk kielégíteni, de a meseirodalmon belül is megpróbáltuk irányítani olvasmányainkat. Először Hauff, Kipling meséit, Illyés *Hetvenhét magyar népmeséjét*, a *Mesék, történetek* c. gyűjteményt kérték. Aztán Gorkij »Ilja gyermekekora« c. kötetét ajánlottuk. Akinek ez különösen megtetszett, annak Gorkij elbeszéléseit adtuk legközelebb, év végén pedig *Az anyá-t*. Mások Móríc *Nehéz kétgárasos* című mesés-könyve, Móra Ferenc hasonló könyvei után jutottak el ugyanezen írók komolyabb műveihez, s szereték meg a *Boldog ember-t*, a *Rózsa Sándor-t*, Móríc és Móra elbeszéléseit.

A szovjet irodalom népszerűsítése az ún. »harcos könyvek« révén sikerült. Kezdeti lépésként Gajdart ajánlottuk. A *Timur és csapata*, az *Iskola*, sőt a kis *Csuk és Gek* olvasóink nagy részénél megfordult. Nem sok propaganda kellett Fagyev, Bek műveinek, Osztrovszkij *Az acélt*

megezik, Männik *A szívek próbája*, Szmolics *Együtt harcoltunk*, Zsurba *Alekszandr Matroszov* című műveinek, melyeket az olvasók egymás között, kézzől-kézre adtak. Ezek után sikerült elérni, hogy az intézet 260 tanulójának 90%-a s 25 felnőtt dolgozója rendszeres olvasó lett. Decemberben 461, januárban pedig 734 kötetet kölcsönöztünk. Egyelőre főleg szépirodalmi műveket kerestek. Hat hónap alatt mindössze 89 kötet szakmai (bányászati) és 40 kötet politikai könyvet kölcsönöztünk.

Az olvasás színvonalának megjavulásában segítenek majd tanáraink is. Őket felkértük, hogy óráikon alkalmoszerűen hívják fel a tanulók figyelmét az anyaghoz illő könyvekre. Nem csupán a szaktárgyakkal kapcsolatos könyvekről volt szó. Fehér Sándor tanár például a társadalmi ismeret óráján sort kerített arra, hogy felolvasson Versigora *Tiszta lelkiismeretű emberek* című regényéből. A következő napokban e könyvnek mind a hat példányát kölcsön vették a tanulók s a kötetek kézzől kézzre jártak.

A könyvtár rendezvényeit megkönnyíti, hogy intézetünk tanulói otthonban laknak. Decembertől »Könyvtári esték« címen minden második szombat este vetített-képes előadást rendeztünk. A miskolci TTIT szervezettől rendszeresen kaptunk dia-filmeket. E sorozat keretében 16 előadást tartottunk a bányászat, természet-tudomány, az irodalom, a történelem és a művészetek köréből. Néhány esetben a dia-vetítést könyvünkkel kötöttük egybe. Az irodalmi szakkör segítségével négy falitáblát készítettünk az irodalmi évfordulók alkalmával. Csokonai és József Attila jubileumát önálló irodalmi esttel is megünnepeztük, sőt József Attila tiszteletére szavalóversenyt is rendeztünk.

Biztató eredménnyel járt a »Beszámoló olvasmányaimról« címen két ízben meghirdetett pályázat. A beérkezett anyagot legépeletve felhasználtuk a könyvek népszerűsítésében. A pályázat jutalmazására a Bányászszakszervezet ajánlott fel könyveket.

A tanév folyamán a könyvtár az intézet kulturális munkájának valóságos központja lett. A tanárok szívesen, minden ellenszolgáltatás nélkül vállalták a közreműködést előadásainkon. Külön köszönet illeti a megyei TTIT szervezetet. Terünk szerint a jövőben a miskolci megyei könyvtárral is szorosabb kapcsolatot kell kiépíteni. Elismeréssel kell szólnunk a Könyvtárellátóról is, mely szervezett, pontos munkájával nagyban elősegítette könyvtárunk fejlődését. Sajnos a MTH kulturális és tömegnevelési főosztálya nem segített erejéhez mérten.

K o v á t s D á n i e l